

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/186/2023
Identifikačné číslo spisu:	0020200925
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0020200925.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U. X., K. XXX, 2/ U. X., K. XXX, zastúpených splnomocnencom MICHALOVČÍK, advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Svidník, Makovická 768/20, pracovisko Košice, Moldavská cesta 10/B, proti žalovanej PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35792752, zastúpenej splnomocnenkyňou Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková s.r.o., so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky a primerané finančné zadostučinenie, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 7Csp/17/2020, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. mája 2023 sp. zn. 6CoCsp/33/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 16. mája 2023 sp. zn. 6CoCsp/33/2022 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 06. októbra 2021, č. k. 7Csp/17/2020-138 v spojení s opravným uznesením zo 16. augusta 2023, č.k. 7Csp/17/2020, žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (výrok II.).

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 53 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 3 ods. 1 až 6, § 4 ods. 1 až 12 zákona č. 250/2007 Z. z., § 499 Obchodného zákonníka a vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že zmluvná podmienka, poplatok za uzavretie zmluvy 1 500 Sk uvedená v bode 6 Zmluvy o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 16. 01. 2006 je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a zároveň, aby súd priznal žalobcom primerané finančné zadostučinenie vo výške 300 eur, je v celom rozsahu nedôvodná. Keďže v danom prípade ide o osobitný druh žaloby patriaci spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad osobitných predpisov (§ 53 ods. 1, ods. 3, 4 OZ

platného do 31. 12. 2007), nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Súd prvej inštancie sa zaoberal námietkou premĺčania nároku žalobcov na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia, ktorú vyhodnotil ako neopodstatnenú, pretože predpokladom vzniku nároku na primerané finančné zadostučinenie je rozhodnutie súdu o neprijateľnej zmluvnej podmienke, čo je zrejme z § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z., pričom súd o tom doposiaľ nerozhodol a preto nemohla začať plynúť premĺčacia lehota.

1.2. Súd následne skúmal, či poplatok za uzavretie zmluvy 1 500 Sk, ktorý bol dohodnutý v zmysle zmluvy o revolvingovom úvere zo dňa 16. 01. 2006 medzi stranami konania je alebo nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Poukázal na Smernicu 93/13/EHS a rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-34/13 Kušiniová/Smart Capital a. s. z 10. 09. 2014. Súd prvej inštancie posúdil, že ustanovenie § 499 Obchodného zákonníka je zákonodarcom začlenené do zoznamu tzv. kogentných ustanovení, pri ktorých sa zmluvným stranám neumožňuje od nich odchyliť, prípadne ich vylúčiť (§ 263 ods. 1 Obchodného zákonníka). Je teda evidentné, že slovenský právny poriadok inštitút odplaty za dojednanie záväzku poskytnúť úver výslovne pozná a jeho používanie predpokladá a túto skutočnosť dlhodobo rešpektuje aj právna veda, tak aj súdna prax najvyšších súdnych autorít (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/86/99 z 01. 05. 2001). Zhodne bola priznaná možnosť takýto poplatok účtovať aj v Českej republike ešte počas účinnosti Obchodného zákonníka (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29Odo/813/2001 z 27. 08. 2003).

1.3. Zmluvnými stranami dohodnutá odplata za dojednanie záväzku poskytnúť úver odráža zákonné pravidlo normované v § 499 Obchodného zákonníka a jej neprijateľnosť je tak z podstaty veci vylúčená. Súd prvej inštancie mal za to, že v danom prípade dohodnutý poplatok za uzatvorenie zmluvy v sume 1 500 Sk v rámci zmluvy uzavretej medzi stranami sporu v bode 6 Zmluvy o revolvingovom úvere zo 16. 01. 2006 nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a žalobcom tak nevzniklo právo na primerané finančné zadostučinenie, pretože nebolo zo strany žalobcu preukázané porušenie práv a povinností zo strany žalovanej v neprospech žalobcov ako spotrebiteľov.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. mája 2023, č. k. 6CoCsp/33/2022-197, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd doplnil, že v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy bolo spod ochrany inštitútom neprijateľnej zmluvnej podmienky bezvýhradne vylúčené dojednanie zmluvných strán o odplate za uzatvorenie zmluvy. Predmet plnenia a cenu sami osebe nemožno posudzovať z toho hľadiska, že by spôsobovali nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Podľa druhej vety ustanovenia § 53 ods. 1 OZ v znení účinnom v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy teda v súlade s článkom 4 ods. 2 Smernice 93/13/EHS vylučuje aplikáciu všeobecného zákazu dohodnutia neprijateľných podmienok v zmysle prvej vety § 53 ods. 1 OZ na dohody týkajúce sa predmetu plnenia a ceny plnenia, a to bez ohľadu či sú zrozumiteľné. Tieto dojednania by mohli byť neplatné iba pre rozpor so zákonom alebo môžu byť neplatné aj pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 OZ. V prejednávanej veci však odvolací súd mal za to, že cena plnenia (úveru), ktorou je aj poplatok za úver, ako to už bolo súdnou praxou ustálené, je vymedzená určito, jasne a zrozumiteľne, preto by bola vylúčená spod kontroly z hľadiska neprijateľných zmluvných podmienok, aj keby sa naň vzťahovalo novelizované ustanovenie § 53 OZ. Zo zmluvy je zrejme, že poplatok je účtovaný za poskytnutie úveru, je zrejme aj jeho výška (1 500 Sk), ktorá je primeraná výške poskytnutého úveru, žalobcovia vedeli pri uzatváraní zmluvy, že veriteľ požaduje za poskytnutie úveru poplatok a v akej výške a za tento poplatok dostali protiplnenie vo forme úveru. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/294/2019.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. V dovolaní dovolateľa opísali rozhodujúce skutočnosti vyplývajúce z priebehu doterajšieho konania. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je daná z dôvodu nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti odôvodnenia napadnutých rozsudkov v tom, že neprihľadli na odvolacie argumenty žalobcov, najmä v súvislosti s tým, že žalobcovia sa podaním z 10. mája 2021 domáhali aj určenia, že úver je bezúročný a

bezpoplatkový. Súd prvej inšancie tento návrh na zmenu (rozšírením) nepripustil, avšak nepripustenie žaloby konajúce súdy neodôvodnili. Žalobcovia majú právo, aby sa mohli domáhať určenia, že úver je bezúročný a bezpoplatkový, a to najmä z dôvodu právnej istoty a tiež kvôli možnosti domáhať sa ďalších nárokov žalobcov (najmä práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému, práva na primerané finančné zadost'učinenie). Postupom súdov došlo k odmietnutiu možnosti domáhať sa určenia v zmysle § 3 ods. 3 a 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľov v platnom znení, tiež § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v platnom znení.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP žalobcovia videli pri riešení neprijateľnej zmluvnej podmienky v podobe poplatku za uzavretie zmluvy. Vzhľadom na výšku predmetného poplatku a spôsob jeho úhrady, takéto dojednanie spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi žalovanou ako dodávateľom a žalobcami ako spotrebiteľmi, v neprospech spotrebiteľov, ako to predpokladá ustanovenia § 53 a nasl. OZ. Žalobcovia sú názoru, že pod poplatkom za uzatvorenie zmluvy je skryté plnenie výlučne v prospech dodávateľa, cez ktoré dodávateľ inkasuje časť z úveru ešte pred jeho poskytnutím. Takýto poplatok za uzatvorenie zmluvy je aj v rozpore s teóriou skutočného plnenia, keďže zmluvná podmienka vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré spotrebiteľovi po materiálnej stránke nie je dodané a v skutočnosti slúži len záujmom dodávateľa. Poplatok za uzatvorenie zmluvy nemá ani jasný účel. De facto tak ide o duplicitnú odplatu za poskytnutie úveru, keďže úver je odplatným právnym úkonom, pričom odplatu pri úvere za hlavný predmet plnenia predstavujú úroky, so synonymami „cena úveru“, „odplata za úver“. Dovolatelia považujú za nesprávne aj závery súdov oboch inšancií, že poplatok za uzatvorenie zmluvy nepodlieha kontrole neprijateľnosti zmluvnej podmienky v zmysle § 53 ods. 1 a nasl. OZ. Ustanovenie (dojednanie) o poplatku za uzatvorenie zmluvy je neprijateľné predovšetkým z dôvodu, že dodávateľ od žalobcov ako spotrebiteľov požaduje plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľov v zmysle § 53 ods. 4 písm. t) OZ. Žalobcovia nezistili, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako dovolací súd už riešil a vyriešil uvedené otázky a preto navrhli, aby dovolací súd prípadne vyriešil nasledovnú právnu otázku: „Či Smernica Rady 93/13/EHS a rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-621/17, z 03.10.2019 bránia tomu, aby podľa Slovenského práva, a to podľa § 53 ods. 4, písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého: „Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa“, bol poplatok za uzatvorenie zmluvy o úvere, o aký ide vo veci samej, považované za neprijateľné zmluvné podmienky?“ Pokiaľ ide o rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo/294/2019, tento považujú v podstatnom za nesúvisiaci s danou vecou. K povahe predmetného poplatku poukázali na bod 3. a 4. rozsudku Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-84/19, C-222/19 a C-252/19.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol event. zamietol a priznal žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie (pozri bod 3.) podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie (pozri bod 2.) vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci

samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

11. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalobcovia argumentovali nedostatočným odôvodnením rozsudkov nižších súdov v tom, že v zmysle podania žalobcov z 10. mája 2021 sa domáhali určenia, že úver je bezúročný a bezpoplatkov, pričom súd prvej inštancie zmenu žaloby bez ďalšieho nepripustil a takýto postup nezdôvodnil ani odvolací súd. Popísaný postup súdov dovolateľa klasifikujú ako odmietnutie možnosti domáhať sa určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

12. Podľa § 143 ods. 1 CSP súd nepripustí zmenu žaloby, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe.

12.1. Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že súd pri úvahe o tom, či bude súhlasiť so zmenou žaloby, môže zvažovať iba to, či výsledky doterajšieho konania (ako celku) môžu byť podkladom na konanie o zmenenom návrhu. Ak to tak je, musí so zmenou návrhu súhlasiť. Bez právneho významu neostáva v tejto súvislosti ani povinnosť všeobecného súdu postupovať v konaní hospodárne a bez zbytočného zaťažovania sporových strán, ktorá nie je naplnená zbytočným rozširovaním počtu konaní o predmete, ktorý má identický skutkový základ.

13. V napadnutom potvrdzujúcom rozsudku odvolacieho súdu (ani v rozsudku prvoinštančného súdu) nie sú žiadne dôvody, na základe ktorých prvoinštančný súd dospel k názoru, že by výsledky doterajšieho dokazovania nemohli byť podkladom aj na konanie o rozšírenom žalobnom návrhu žalobcov. Napadnutý rozsudok preto neposkytuje ani dostatok dôvodov, na základe ktorých by bolo možné preskúmať, či prvoinštančný súd postupoval v súlade s § 143 ods. 1 CSP.

14. Námetka dovolateľov o arbitrárnosti napadnutého rozsudku vo vzťahu k dôvodom, pre ktoré absentuje akékoľvek odôvodnenie nepripustenia zmeny (rozšírenia) žaloby prvoinštančným súdom (ani

odvolacím súdom), je preto dôvodná.

15. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že došlo k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo zrušené z procesných dôvodov, dovolací súd sa už nevyporiadava s dôvodmi prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP a namietaným nesprávnym právnym posúdením ako ďalším dôvodom dovolania (bod 3.2.).

17. Povinnosťou odvolacieho súdu bude dôsledne sa zaoberať odvolacími námietkami žalobcov o prípustnosti zmeny (rozšírenia) žalobného návrhu, i keď voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny odvolanie nie je prípustné (pozri bod 11. nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 423/2024 z 21. novembra 2024).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež odvolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.